

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาสุขภาพจิตของผู้ต้องหา ที่ถูกดำเนินคดีในสถานตำรวจภูธรอำเภอเมือง สังกัดตำรวจภาค 4 ในช่วงเดือนกันยายน 2538 โดยศึกษาตามลักษณะตัวแปรซึ่งเป็นตัวแปรต้น คือ อายุ เพศ ระดับการศึกษา การมีงานทำ สถานภาพส่วนบุคคล การอยู่ร่วมกับบิดามารดา และประเภทความผิดคดีอาญา 5 กลุ่ม ส่วนตัวแปรตาม คือ สุขภาพจิต 9 ด้าน

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้เป็นผู้ต้องหาที่ถูกดำเนินคดี ในสถานตำรวจภูธรอำเภอเมือง สังกัดตำรวจภาค 4

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้ต้องหาที่ถูกดำเนินคดี ในสถานตำรวจภูธรอำเภอเมือง สังกัดตำรวจภาค 4 ในช่วงเดือนกันยายน 2538 จำนวน 274 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถามวัดสุขภาพจิต SCL-90 (Symptom-Checklist - 90) ซึ่งทางคณะนักจิตวิทยาโรงพยาบาลสมเด็จพระ

เจ้าพระยา ดัดแปลงมาจาก Dr. Leonard R. Derogatis, Dr. Ronald S. Lipman, Dr. Lim Covi มีทั้งหมด 90 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาศึกษา และได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลวัดสุขภาพจิต 9 ด้าน จำนวน 90 ข้อ โดยแบ่งตามปัญหาสุขภาพจิต ซึ่งคำถามแต่ละข้อจะขึ้นต้นด้วย " ท่านถูกรบกวนโดยสิ่งต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด " คำถามแต่ละด้านแบ่งออกเป็น ดังนี้

ก. ความรู้สึกผิดปกติของร่างกาย (Somatization) เป็นข้อคำถาม ประกอบด้วยข้อความต่างๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้เกี่ยวกับอาการหรือการทำงานที่ผิดปกติของร่างกาย มีจำนวน 12 ข้อ คือ ข้อ 1.ปวดศีรษะ ข้อ 4. เป็นลมหรือวิงเวียน ข้อ 12. ปวดที่หัวใจหรือหน้าอก ข้อ 27. ปวดบั้นเอว ข้อ 40. คลื่นไส้หรือปั่นป่วนในท้อง ข้อ 42. ปวดกล้ามเนื้อ ข้อ 48. หายใจไม่สะดวก ข้อ 49. รู้สึกสับสนร้อนสับสนหนาว ข้อ 52. รู้สึกชาหรือชู่ซ่าตามตัว ข้อ 53. มีก้อนอะไรมาจุกอยู่ที่คอหอย ข้อ 56. รู้สึกว่าบางส่วนของร่างกายไม่แข็งแรง และข้อ 59. คิดถึงเรื่องความตาย

ข. การย้ำคิดย้ำทำ (Obsessive Compulsive) เป็นข้อคำถาม ประกอบด้วยข้อความต่าง ๆ ที่สะท้อนถึงความคิด แรงผลักดันและการกระทำต่างๆ ซ้ำๆ ซากๆ และเป็นอาการรบกวนบุคคลนั้น อีกทั้งเป็นอาการที่บุคคลนั้นไม่ต้องการให้เกิดขึ้น แต่ก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ มีจำนวน 10 ข้อ คือ ข้อ 3. ความคิดซ้ำซาก ข้อ 9. ความยุ่งยาก ที่เกิดจากความช่างจำของท่าน ข้อ 10. กังวลเกี่ยวกับความสะอาดของตนเอง ข้อ 28. รู้สึกลำบากใจในการทำงานให้เสร็จ ข้อ 38. ต้องทำงานซ้ำ ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าถูกต้อง ข้อ 45. ตรวจตราสิ่งที่ทำไปแล้วซ้ำแล้วซ้ำอีก ข้อ 46. มีความลำบากในการตัดสินใจ ข้อ 51. จิตใจว่างเปล่า ข้อ 55. ไม่มีสมาธิ และข้อ 65. ทำอะไรซ้ำซาก เป็นต้นว่า

และ นับ ล้าง

ค. ความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับผู้อื่น (Interpersonal Sensitivity) เป็นข้อคำถามที่สะท้อนถึงความรู้สึกอึดอัด, ความรู้สึกบกพร่อง หรือความรู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น อันเป็นผลให้บุคคลนั้นลดค่านิยมในตนเอง เกิดความรู้สึกอึดอัดและไม่สบายใจในระหว่างการติดต่อกับผู้อื่น รู้สึกหมกมุ่นอยู่กับความคิดของตนเองอย่างรุนแรง และการคาดหวังว่าจะได้รับการปฏิกิริยาโต้ตอบในทางลบในการติดต่อกับบุคคลอื่น ซึ่งเป็นที่มาของความทุกข์เหล่านี้ มีจำนวน 9 ข้อ คือ ข้อ 6. ความรู้สึกวิพากษ์วิจารณ์คนอื่น ข้อ 21. รู้สึกอายหรืออึดอัดเมื่ออยู่ต่อหน้าเพศตรงข้าม ข้อ 34. รู้สึกสะเทือนใจง่าย ข้อ 36. รู้สึกว่าคนอื่น ๆ ไม่เข้าใจหรือเห็นอกเห็นใจท่าน ข้อ 37. รู้สึกว่าคนอื่น ๆ ไม่เป็นมิตรหรือไม่ชอบท่าน ข้อ 41. รู้สึกด้อยกว่าผู้อื่น ข้อ 61. รู้สึกไม่สบายใจเมื่อคนเฝ้ามองหรือพูดเกี่ยวกับตัวของท่าน ข้อ 69. รู้สึกว่าผู้อื่นมุ่งความสนใจมาที่ตัวท่าน และข้อ 73. รู้สึกอึดอัดเมื่อต้องกินหรือดื่มในที่สาธารณะ

ง. ความซึมเศร้า (Depression) เป็นข้อคำถามที่สะท้อนให้เห็นถึงอารมณ์เศร้า หมดความสนใจเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ไม่มีแรงจูงใจและสูญเสียพลังกำลัง รู้สึกหมดหวังท้อแท้ คิดฆ่าตัวตาย มีจำนวน 13 ข้อ คือ ข้อ 5. ขาดความสนใจทางเพศ ข้อ 14. รู้สึกไม่มีเรี่ยวแรงหรือเชื่องช้า ข้อ 15. คิดอยากจะตาย ข้อ 20. ร้องไห้ ข้อ 22. รู้สึกว่าถูกกักขังหรือถูกควบคุม ข้อ 26. ต่ำหนีดัวเองในเรื่องต่างๆ ข้อ 29. รู้สึกเหงา ข้อ 30. รู้สึกเศร้า ข้อ 31. กังวลในสิ่งต่างๆ มากเกินไป ข้อ 32. รู้สึกไม่สนใจในสิ่งต่างๆ ข้อ 54. รู้สึกสิ้นหวังเกี่ยวกับอนาคต ข้อ 71. รู้สึกว่าการทำทุกสิ่งทุกอย่างต้องใช้ความพยายาม และข้อ 79. รู้สึกว่าตัวเองไม่มีค่า

จ. ความวิตกกังวล (Anxiety) เป็นข้อคำถามที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะอาการและพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับความวิตกกังวล ที่สังเกตเห็น

ได้ มีจำนวน 10 ข้อ คือ ข้อ 2.ประสาทอ่อนหรือประหม่าง่าย ข้อ 17. อากาการตัวสั่น ข้อ 23.กลัวโดยไม่มีเหตุผล ข้อ 33.รู้สึกกลัว ข้อ 39.หัวใจเต้นแรงและเร็ว ข้อ 57.รู้สึกตึงเครียด ข้อ 72.รู้สึกตกใจเป็นบางครั้ง ข้อ 78.รู้สึกนั่งไม่ติด ข้อ 80.รู้สึกว่าสิ่งที่คุ้นเคยมาก่อนดูแปลกไป และข้อ 86.รู้สึกมีอะไรมาผลักดันให้ทำสิ่งต่าง ๆ

ฉ. ความรู้สึกโกรธ ก้าวร้าว ทำลาย (Hostility) เป็นข้อคำถามที่สะท้อนให้เห็นถึงความคิด อารมณ์หรือการกระทำ ซึ่งเป็นลักษณะของความรู้สึกโกรธแค้น ขุ่นเคือง ก้าวร้าวและอยากทำลาย ความรู้สึกโต้แย้ง และควบคุมอารมณ์ไม่ได้ มีจำนวน 6 ข้อ คือ ข้อ 11.ความรู้สึกโกรธและหงุดหงิดง่าย ข้อ 24.มีอารมณ์พลุ่งที่ระงับไม่ได้ ข้อ 63.อยากทำร้ายคนอื่น ข้อ 67.อยากทำลายข้าวของ ข้อ 74.มีเรื่องโต้แย้งกับคนอื่นบ่อยๆ และข้อ 81.อยากตะโกนหรือขว้างปาข้าวของ

ช. ความรู้สึกกลัวโดยปราศจากเหตุผล (Phobic Anxiety) เป็นข้อคำถามที่สะท้อนให้เห็นถึงกลุ่มอาการและพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งแสดงถึงความกลัวเฉพาะที่มีต่อตน สถานที่ สิ่งของหรือเหตุการณ์ต่างๆ อย่างไม่มีเหตุผลและเกินความเป็นจริง ทำให้ต้องหลีกเลี่ยงสิ่งเหล่านั้น มีจำนวน 7 ข้อ คือ ข้อ 13.รู้สึกกลัวที่โล่งแจ้งหรือถนน ข้อ 25.รู้สึกกลัวเมื่อออกนอกบ้านคนเดียว ข้อ 47.รู้สึกกลัวการเดินทางโดยรถประจำทางหรือรถไฟ ข้อ 50.หลีกเลี่ยงบางสิ่งบางอย่าง, สถานที่บางแห่ง ข้อ 70.รู้สึกอึดอัดเมื่อมีคนมาก เช่น เมื่อไปซื้อของหรือชมภาพยนตร์ ข้อ 75.รู้สึกกระวนกระวายเมื่อถูกทิ้งให้อยู่คนเดียว และข้อ 82.รู้สึกกลัวจะเป็นลมในที่สาธารณะ

ซ. ความหวาดระแวง (Paranoid Ideation) เป็นข้อคำถามที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกหวาดระแวง เช่น รู้สึกไม่ไว้วางใจผู้อื่น รู้สึกไม่เป็นมิตร ระแวงสงสัย การโทษคนอื่น และการสูญเสียการควบคุมตัวเอง

มีจำนวน 6 ข้อ คือ ข้อ 8. รู้สึกว่าคนอื่นๆ ควรได้รับคำตำหนิที่ทำให้ท่านลำบาก ข้อ 18. รู้สึกไม่ไว้วางใจผู้อื่น ข้อ 43. รู้สึกถูกจ้องมองหรือกล่าวถึง ข้อ 68. รู้สึกว่าคนอื่นไม่เห็นด้วยและไม่ร่วมมือกับท่าน ข้อ 76. คนอื่นไม่ให้ความเชื่อถือในความสำเร็จของท่าน และข้อ 83. รู้สึกว่าคนอื่นจะเอาเปรียบถ้าหากท่านยอม

ฅ. พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงอาการผิดปกติทางจิต (Psychiatricism) เป็นข้อคำถามที่สะท้อนให้เห็นอาการผิดปกติทางจิต ตั้งแต่อาการที่ปรากฏนั้นยังไม่แสดงชัดเจน จนถึงอาการที่แสดงออกอย่างชัดเจน เช่น อาการถดถอยหูแว่ว มีจำนวน 10 ข้อ คือ ข้อ 7. มีความคิดว่าผู้หนึ่งผู้ใดสามารถควบคุมความคิดของท่าน ข้อ 16. ได้ยินเสียงที่คนอื่นไม่ได้ยิน ข้อ 35. คนอื่นล่วงรู้ถึงความคิดในใจของท่าน ข้อ 62. มีความคิดที่ไม่ใช่เป็นความคิดของตัวเอง ข้อ 77. รู้สึกว่าแทบไม่ว่าจะอยู่ท่ามกลางผู้คน ข้อ 84. ความคิดเรื่องเพศรบกวนท่านค่อนข้างมาก ข้อ 85. มีความคิดว่าท่านควรได้รับโทษจากบาปที่ท่านก่อขึ้น ข้อ 87. มีความคิดว่าบางอย่างที่ผิดปกติอย่างร้ายแรง เกิดขึ้นกับร่างกายของท่าน ข้อ 88. ไม่เคยรู้สึกสนิทสนมกับผู้อื่น และข้อ 90. มีความคิดว่าบางสิ่งบางอย่างที่ผิดปกติเกิดขึ้นกับจิตใจของท่าน

3.4 การตอบแบบทดสอบสุขภาพจิต

3.4.1 คำแนะนำในการตอบคำถาม

ข้อความต่อไปนี้ เป็นปัญหาซึ่งอาจจะเกิดขึ้นกับท่านเป็นบางครั้ง โปรดอ่านแต่ละข้ออย่างรอบคอบ และหลังจากที่ท่านอ่านแล้ว ให้ทำเครื่องหมายวงกลมล้อมรอบตัวเลขที่อธิบายตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด ว่าปัญหานั้นรบกวนท่านมากน้อยเพียงใด ในสัปดาห์ที่ผ่านมาจนถึงวันนี้ และโปรดทำทุกข้อ

ตัวอย่าง

<u>ท่านถูกรบกวนจากสิ่งเหล่านี้</u>	ไม่	เล็ก	ปาน	ค่อนข้าง	มาก
<u>มากน้อยเพียงใด</u>	เลย	น้อย	กลาง	ข้างมาก	ที่สุด
1. ปวดหลัง	0	1	2	3	4

การตอบ ในข้อ 1 หากท่านถูกรบกวนจากอาการ "ปวดหลัง" ค่อนข้างมาก ก็วงกลมล้อมรอบเลข 3

3.4.2 คำของคะแนน

คะแนน 0 = ไม่เลย หมายถึง ผู้ตอบไม่มีความทุกข์หรือปัญหา ที่เกี่ยวข้องกับอาการนี้เลย

คะแนน 1 = เล็กน้อย หมายถึง ผู้ตอบมีความทุกข์เกี่ยวกับ อาการนั้นอยู่บ้างแต่ไม่สม่ำเสมอ และเป็นจำนวนน้อย

คะแนน 2 = ปานกลาง หมายถึง ผู้ตอบมีความทุกข์เกี่ยวกับ อาการนั้นค่อนข้างสม่ำเสมอและเป็นจำนวนพอประมาณไม่รุนแรงนัก

คะแนน 3 = ค่อนข้างมาก หมายถึง ผู้ตอบมีความทุกข์เกี่ยวกับ อาการนั้นสม่ำเสมอ และมีจำนวนพอประมาณไปจนถึงมาก

คะแนน 4 = มากที่สุด หมายถึง ผู้ตอบมีความทุกข์เกี่ยวกับอาการ นั้นอย่างมาก ทั้งความถี่และความรุนแรง

3.4.3 การคำนวณคะแนนของภาวะสุขภาพจิตแต่ละด้านของ SCL-90 โดยหาค่าเฉลี่ยคะแนนของภาวะสุขภาพจิตแต่ละด้าน แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติที่ทางโรงพยาบาลสมเด็จพระยาได้จัดทำไว้ ซึ่งเกณฑ์ปกติของภาวะสุขภาพจิตแต่ละด้านมี ดังนี้

ภาวะสุขภาพจิต	เกณฑ์ปกติของภาวะสุขภาพจิต
1. ความรู้สึกผิดปกติของร่างกาย	0.10 - 1.30
2. การย่ำคิดซ้ำทำ	0.51 - 1.81
3. ความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับผู้อื่น	0.08 - 1.79
4. ความซึมเศร้า	0.42 - 1.48
5. ความวิตกกังวล	0.14 - 1.91
6. ความรู้สึกโกรธ ก้าวร้าว ทำลาย	0.14 - 1.39
7. ความรู้สึกกลัวโดยปราศจากเหตุผล	0.18 - 1.21
8. ความหวาดระแวง	0.28 - 1.71
9. พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงอาการผิดปกติทางจิต	0.03 - 1.28

3.5 การทดสอบและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถาม SCL-90 ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตรฐานของ Dr.Leonard R. Derogatis, Dr.Ronald S. Lipman, Dr.Limo Covi ซึ่ง รศ.พัชรา กาญจนาทิตย์, ผศ.รัชนิ ขวัญบุญจัน และ ดร.พรรณราย ทวีทรัพย์ประภา โรงพยาบาลสมเด็จพระยา

ชนบุรี แพลและดัดแปลงโดยวิธี test-retest เมื่อ พ.ศ.2524 ได้ค่า reliability .82 เป็นแบบประเมินค่า มีข้อความทั้งหมด 90 ข้อ โดย ศุภสมัย มณีศิริ (2535) ได้นำไปหาค่าความเที่ยงกับผู้ป่วย ในโรงพยาบาล ประสาทเชียงใหม่ ได้ค่าเท่ากับ .91, วสันต์ ชันดินกุลชานนท์ ได้นำเครื่องมือ ไปหาค่าความเที่ยงกับนักโทษพิเศษ เรือนจำกลางคลองไผ่จังหวัดนครราชสีมา ได้ค่าเท่ากับ .78 สำหรับผู้วิจัยได้หาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ โดยนำ แบบสอบถามดังกล่าว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ต้องหา ที่ถูกดำเนินคดีในสถานีดำรวจภูธรอำเภอเมืองชัยภูมิ จำนวน 30 คน ได้ค่าเท่ากับ .98

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะไปประสานงานกับหัวหน้าสถานีดำรวจภูธรอำเภอเมือง สังกัด ตำรวจภาค 4 ด้วยตนเอง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง เมื่อ กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้รับคืนด้วยตนเอง

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.7.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นระดับสุขภาวะจิตของผู้ต้องหาทั้ง 9 ด้าน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.7.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับสุขภาวะจิตของผู้ต้องหาที่มีตัวแปร ระดับการศึกษา สถานภาพส่วนบุคคล การอยู่ร่วมกับบิดามารดา และ ประเภทความผิดคดีอาญา 5 กลุ่ม โดยใช้ F-test

3.7.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับสุขภาวะจิตของผู้ต้องหาที่มีตัวแปร คือ การมีงานทำและไม่มีการมีงานทำ โดยใช้ t-test